

УДК 687.016:391

ДОСЛІДЖЕННЯ ХУДОЖНЬО-КОНСТРУКТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ЖІНОЧОГО НАРОДНОГО КОСТЮМУ ПОЛТАВЩИНИ

Студ. Н.С. Сушко, гр. МГЗШМК-17

Студ. О.П. Головка, гр. МГЗШМК-17

Науковий керівник доц. І.В. Васильєва

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою є дослідження та вивчення художньо-конструктивних особливостей Українського строю Полтавщини. Проаналізовано по місцевостям різновиди та особливості народного жіночого костюму Полтавщини. Окремо проаналізовано вишивку. За результатами дослідження розроблено колекцію жіночого одягу.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом є дизайн-проекування колекцій жіночого одягу з використанням традицій українського народного костюма Полтавщини. Предметом дослідження є художньо-конструктивних особливостей жіночого народного костюму Полтавщини, як елементу дизайн-проекування творчих колекцій жіночого одягу.

Методи та засоби дослідження. В проведенні наукових досліджень використано сучасні методи літературно-аналітичного, візуально-аналітичного і морфологічного аналізу. Для обробки результатів досліджень застосовано системно-структурний та статистичний аналіз, які дозволи провести дослідження форми костюма на різних рівнях (декоративному, конструктивному, колористичному).

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. В роботі виявлено, структуровано та систематизовано різновиди елементів жіночого строю та вишивки Полтавщини на історичному, сучасному рівні та у відповідності до модних тенденцій.

Результати дослідження. Полтавщина на протязі віків була центром економічного та культурного життя всієї України. Саме тому одяг цього краю в середині XIX та на початку XX ст. досягає високого рівня розвитку. Найшвидше зміни строю відбувалися у повітах південної смуги Полтавщини (Кременчуцький, Кобеляцький, Золотопільський). Затримався старий строй у північній частині (Гадяцький, Лохвицький, Лубенський, Миргородський та інші). В XIX ст. на Полтавщині одяг був трохи видозмінений. Шляхта (дворяни) почала носити європейський одяг, а міщани — змішаний європейський та давній український одяг. Жінки носили запаски та плахти.

Основною частиною жіночого вбрання була сорочка. Вона була водночас верхнім і натільним одягом. Жіночі вишиванки виготовлялися з білого або небіленого лляного полотна. Крій був такий, що рукава збиралися в збірку на зап'ястях і в районі плечових швів. Особливістю Полтавської сорочки був широкий рукав зібраний в пухлики і з'єднаний з уставкою. Сорочку традиційно прикрашали вишивкою на рукаві, подолі, уставці різними техніками гладі (лиштвою), вирізуванням, виколюванням та мережкою.

Візитівкою Полтавщини є вишивка «білим по білому». Тому Полтавська сорочка вишивалась здебільшого білою ниткою, рідше – червоною, чорною. По різних місцевостях вкраплювали і інші кольори – синій, попельнастий, жовтий всі відтінки коричневого. Чорний колір візерунків символізував землю, орнамент – її родючість.

**Сучасні матеріали і технології виробництва виробів
широкого вжитку та спеціального призначення**

Ергономіка і проектування одягу

Популярними були візерунок на сорочці виконаний в стилі «мережка». Ще однією технікою, що є достатньою популярністю на Полтавщині, є вирізування. Існує багато видів вирізування: косе, клинчасте, орлове, вирізування по одній дірочці, на чотири дірочки тощо. Саме за допомогою вирізування у тканині утворювались отвори різного розміру, що робили сорочку ще цікавішою та унікальнішою. Найбільше візерунку підлягали рукава вишиванки, що утворювали собою складні тематичні композиції та густо збиралися на передпліччях. Особливістю вишиванок Полтавщини є компіляція рослинного та геометричного орнаментів. Для полтавських майстринь найпопулярнішими мотивами були «гілка» та «ламане дерево». Геометричний орнамент у своїй сутності складається з найпростіших фігур: трикутник, ромб, квадрат, скісний хрест, зірчасті мотиви (рис.).

Рисунок – Типові зразки вишивки Полтавщини

Корсетки або жилети у жіночого костюма Полтавщини були різної довжини та прикрашалися гудзиками, тасьмою, стрічками. Українські спідниці шили з вовняної тканини та щедро прикрашалися різноманітним декором: стрічками, аплікаціями, вовняними смужками, які переплітали ткані яскраві візерунки. Зверху на спідницю одягали ошатний білий фартух, прикрашений вишивкою, виконаною в різноманітних техніках. Дівчата одягали вінок з квітів на голову, прикрашений стрічками, а жінки – хустки. З прикрас – намисто з коралів або бісеру, дукати (монети). Наявність срібних і золотих монет в прикрасі, їх кількість, були показниками соціального статусу жінки.

Висновки. В ході виконання дослідження було систематизовано інформацію стосовно елементів вишивки та строю жіночого костюму Полтавщини, композиційно-конструктивних рішень та силуетних форми костюму, комплектності і колористики комплектів. Отримана структурована інформація про жіночій стрій на його окремі складові дає можливість виокремити певні типові елементи, які надалі використано в проектуванні творчої колекції жіночого одягу в етнічному стилі.

Ключові слова. Полтавська вишивка, народний костюм Полтавщини, елементи вишивки, колірна гама вишивки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білан М.С. Український стрій / М.С.Білан, Г.Г.Стельмашук – Львів: Фенікс, 2000. – 326 с.
2. Матейко К.І. Український народний одяг / К.І.Матейко – К.: Наукова думка, 1977. – 223 с
3. Кара-Васильєва Т.В. Українська народна вишивка./ Т.В. Кара-Васильєва, А.О. Заволокіна – К., 1996. – 91 с.